Nemzetközi művésztelep Ausztriában

Trofaiachi látomások — zalai ecsettel

Graztól ötven kilométerre, Leoben közelében már kétezres hegycsúcsok magasodnak. A Letenyénél alig nagyobb Trofaiach városka mellett a stájer táj és természet minden szükséges „kelléket" biztosított egy nemzetközi művésztelephez: ezer méteres magasságban egy százhetven esztendős faházikó bújik meg a hegyoldalon. Az egykori parasztházhoz vadregényesen kanyargós út vezet, a szerpentint magas fenyők szegélyezik, a házikóval szemben pedig egy hófedte sziklaorom tör a magasba.

A stájer táj dinamizmusát felfedezve, a művészetpártoló Kovacsics-házaspár a Vision Trofaiach városszépítő bizottsággal együttműködve szervezte meg első alkalommal a nemzetközi művésztelepet. Az alkotóházzá avanzsált régi épületben tíz napon át „súgtak" a művészeknek a múzsák, hiszen melyik festő vagy szobrász maradna ihlet nélkül a szépséges természeti formák láttán.

A nagykanizsai *Ludvig Zoltán* jó házigazdának bizonyult, mert a legmodernebb festészeti irányzatok képviselőit hívta meg a művésztelepre. Úgy is mondhatjuk, hogy a trofaiachi látomás valóság lett: román, német, osztrák és magyar képzőművészek pezsdítették meg a kisváros kulturális életét, megteremtve egy leendő galéria szellemi alapjait. Zala megyéből *Budaházi Tibor* és *Bedő Sándor* Egerszegről, *Kotnyek István, Stamler Lajos* és *Wilheim Gábor* belsőépítész pedig Kanizsáról vett részt az alkotótelep munkájában. Kotnyek István egyik elvont festményén aktuális problémát jelenített meg Ózonlyuk Trofaiach felett címmel. Bedő Sándor is sokféle alkotással kísérletezett, hiszen egy művésztelep arra is jó, hogy a festő többfajta technikát kipróbáljon. Bedő Sándor termékeny alkotónak bizonyult, legjelentősebb műve a Corpus hármaskép lett. Budaházi Tibor Trofaiachban is hű maradt önmagához: műveire hatással volt az alpesi táj, de vásznain a leegyszerűsített színek és formák kiegyensúlyozott és szép felületekkel jelennek meg. A művésztelepen *Szabó László* pécsváradi szobrászművész elkészítette a Hegyi Madonna több mint két méter magas figuráját. Az organikus fenyőszobrot Trofaiach egyik terén állítják fel a városka művészetszerető polgárainak nagy örömére. A művésztelep anyagát egyébként a trofaiachi középiskola aulájában mutatják be és várhatóan hasonló kiállításra kerül sor augusztus közepén Gleisdorfban.

Csoportkép a művésztelep résztvevőiről.

Hazatérése után Ludvig Zoltán festőművész beszélt a friss élményekről:

— Ebben a kisvárosban a fiatalok is rendkívül fogékonyak a képzőművészet és zene iránt — így a kanizsai művész. *— A gimnáziumban magasfokú művészeti képzés folyik, ezért szervezték meg a diákok találkozását zalai festőtanárokkal. Budaházi Tibor és Stamler Lajos pedagógusok rendhagyó rajzórát tartottak a középiskolában: a bemutatót gyakorlat követte. Hasonló „különórára" került sor a szobrászat műfajában is. A művésztelep befejezéseként örömmel fogadtuk, hogy a kiállításmegnyitóra számos helyi polgár jött el. Magyarországon még nem jellemző, hogy egy kisvárosban 150-200 ember jön el egy verniszázsra. Szinte elvarázsoltnak éreztük magunkat Trofaiachban, mert Ausztriában úgy tűnik, értékelik ezt a tevékenységet. Az osztrákok nagyon tisztelik a művészeket, akik valamilyen különleges kulturális értéket hoznak létre. Mindez ösztönöz bennünket, hogy a következő évben újra legyen nemzetközi művésztelep a csodálatos természeti környezetben. A kisváros lakossága azonosul törekvéseinkkel, melyek megvalósításához a Kovacsics-házaspáron kívül a Vision Trofaiach városszépítő bizottság a fő támogató, mivel ez a testület szeretné a vidéküket egy kicsit érdekesebbé és vonzóbbá tenni. Az első lépést már megtették és mindebben szerepe volt a zalaiakon kívül Simon Jánosnak Sárvárról, Csuta Györgynek Békésről, Hans Jaisnak Münchenből, a Serban Chira házaspárnak Marosvásárhelyről, valamint a többi között Sepp Steiernek és Wolfgang Slamnignak Ausztriából.*

G. G.

Könyvjelző

Mándy Iván: Huzatban

Mándy Iván élő klasszikusunk, s nem csupán az életkora miatt. Tovább éltet egy hagyományt — a Nyugatét —, szemléletet, amely túlélt rendszert és ideológiai változásokat, s amely éppen Mándy és az Új Holdasok tollán most éli renaissance-át, ha úgy tetszik igazolását. Ez akkor válik nyilvánvalóvá, ha valaki előbb a Huzatban-nal csaknem egy időben megjelent Tépett füzetlapokat (Századvégi Kiadó), azaz a válogatott novellákat olvassa el. Az idős ember — író már nem akarja felfedezni a világot, hisz mindent tud róla, mint ahogyan az irodalomról is. Az idős embernek nagy ajándéka, egyszersmind rabsága is az emlékezés.

Mándy világa soha nem volt vidám. Hősei esendő és elesett figurák az Árusok teréről, a kávéházak — presszók, szerkesztőségek világából, akikkel úgy történik meg az élet, hogy sosem urai annak, az eseményeknek. Folklórt teremtett ezzel Mándy: a nagyváros, azon belül is a külváros folklórját. A címadó ciklus hőse dr. Bakonyi Arnold, a magányos öregúr, aki a történet végén egyszerűen eltűnik, de közben, mint egy diaporáma sorozatban, kitárul előttünk egy pesti bérház élete. Mándy átlényegíti, meseszerűvé teszi azáltal, hogy semmit és senkit nem minősít, hanem mint egy tollpihét felemel és felmutatja a fényben. Ez a fény persze soha nem vakító, mert ezekben a körfolyosós bérházakban, lakásokban inkább félhomály van, sokszor jótékony, amelyben a hétköznapi történések megbújnak. soha nem „hajol le a valósághoz", hanem kicsit összehúzott szemmel, de nagy részvéttel, empatikus készséggel szemügyre vesz. Bakonyi Arnold bácsit immár mindörökre az érettségiző kamaszlány kíváncsi, kicsit rajongó tekintetével őrizzük meg. Mert aki nem kíváncsi az öregekre, akiből hiányzik a szeretet, a türelem és tapintat, az ne számítson békés öregkorra, arra, hogy rá is kíváncsiak lesznek majdan. Mándy írása csupa nosztalgia, fájdalmas visszarévedés a múltba, gyerek- és ifjúkorába, amely lehet, hogy akkor nem volt szép, sőt gyötrelmes volt, de az emlékezés szelíd ködbe úsztatja, opális fénnyel, mázzal vonja be. A magyar irodalomban kevesen írnak ilyen szépen, bölcs öniróniával az öregedésről — öregségről, mint Mándy. Mert a szerző nem kíméli sem önmagát, sem a culeur locale-t. Ezekben a málló vakolatú öreg bérházakban minden kicsit avittas, dohszagú. Az olvasó mégsem erre emlékezik, hanem a fiókokban matató öreg kezekre, az elrévedező tekintetekre, amelyek messze, visszanéznek, s ezzel teszik jelenné, örökkévalóvá a messzehagyott múltat. Amely persze, hogy nem volt „szép", de mert megtörtént, hát vállalni is kell. Egy este című novellájában pl. azt meséli el, hogyan és miért nem írta alá a listát 79-ben, amelyen a Charta 77 tagjainak bebörtönzése, a justizmord ellen tiltakoztak a bátrak. Minden tudományos értekezésnél (s hány íródik ma erről a témáról! 0 szociológiánál magvasabban, ékesszólóbban szól Mándy a mögöttünk hagyott korszakról, a zsigereinkbe ivódott, megalázó, nyálkás félelmeinkről. Arról, hogy — mi, a többség — nem voltunk hősök sem 56-ban, sem később, mert megalkudtunk, túl akartuk élni. Egy korszakban, amely jövőtlen volt, csak ez lehetett a minimális és a maximális program.

Mándyt árnyak veszik körül, mint ahogyan mindannyiunkat: eltemetett szülők, barátok, szerelmek, s ezek az árnyak kilépnek a sötétből, helyüket követelik, benne van „minden félrecsúszott nyakkendőnkben", dialógust folytatnak velünk. Mándy az elmúlásra figyelmeztet, s élni tanít a maga szelíd-erőszakos módján.

Horpácsi Sándor

Napfényes álom — Kanizsán

Hamarosan Attila Rékája lesz

Hétfőn *Kovács Kati* és *Aradszky László* közös műsorával megkezdődött a népszerűségnek örvendő Bazárudvari Esték nyári rendezvénysorozat a kanizsai belvárosban. A mediterrán hangulatot árasztó Bazárudvar remek akusztikája fokozta a könnyűzenei élményt és a szépszámú közönség ezúttal sem csalódott kedvenceiben.

Kovács Kati és Aradszky László a régi dalok felidézése mellett új slágereikkel kedveskedett a kanizsai közönségnek. Kovács Kati repertoárjában a magyar nyelvre átültetett világslágerek — például a Légy napfény vagy szélvész és a Napfényes álom — éppúgy helyet kaptak *Koncz Tibor* zeneszerző kitűnő hangszerkíséretével, mint az örökzöld operettrészletek a Csárdáskirálynőből. Kovács Kati semmit sem veszített temperamentumából: erőteljes énekhangja és szuggesztív előadásmódja miatt nem véletlen, hogy gyakran átlépi a műfaji határokat.

— Említette a műsor elején, hogy egy rockopera-szerephez növeszti a haját... — faggattuk egy nehéz feladatról a művésznőt az öltözőben.

— Az Attila rockoperában énekelem az egyik címszerepet — Rékát —, így Kovács Kati. — Szörényi Levente nagy gondossággal készítette ezt a zeneművet. Nagyon szépek a szövegek is, de fájlalom, hogy Levente és Bródy között megszűnt a gyermekkor óta tartó együttműködés. Az Attila szövegét már nem Bródy írta. Szerintem nekik nincs joguk összevitatkozni semmin, mert egy egész ország szereti őket. A rockopera augusztusi ősbemutatójáig megkezdődött a visszaszámlálás. Hogy miért vállaltam? Ahogy a költőnek kutya kötelessége mindenről írni, úgy gondolom az énekes sem maradhat meg csak egy műfajban: tavaly például István király anyját alakítottam Szörényi előző rockoperájában, melyet emlékezetes sikerrel mutattunk be Sevilla-ban.

Növeszti a haját: Kovács Kati
(Szakony Attila felvétele)

— Gyakran turnézik külföldön?

— Sajnos azok a nagy fesztiválok, amelyekre jártunk, megszűntek. Megváltozott a világ. Az utóbbi időben többnyire magyaroknak énekelünk New Yorktól Chicagón át Torontóig. Amikor először a tengerentúlra utaztam, azt sem tudták, hogy ki vagyok. Az idősebbek főként háború előtti dalokat követeltek. Mondanom sem kell, hogy mindez milyen távol állt tőlem. Amikor legközelebb kimentem, már elővettem a régebbi és új dalaimat. A harmadik utazás során már megismertek a kinti magyarok és velem együtt énekelték a slágereimet. Talán csak azt hiányoltam, hogy a távolba szakadt honfitársainknak igazán nagyzenekari kísérettel szerettem volna énekelni.

— Most is úgy érzi, hogy a népszerűsége töretlen?

— Nagyon változó ez a pálya. Sokszor megfordult a fejemben, hogy abbahagyom, mert nincs erőm hozzá. Főleg az utóbbi években, amikor teljesen mindegy, hogy valaki a színpadon áll, vagy bármilyen munkaterületen éli át a változásokat, szerintem mindenki egy kicsit fél és bizalmatlan a másikkal szemben. Egy olyan országnak szeretnék énekelni, ahol nyugodtabb a légkör. Mi művészek benne vagyunk az ország vérkeringésében és azt tapasztaljuk, hogy nehezebb helyzetben az emberek nemigen mennek szórakozni.

— Hétköznapi örömökre jut idő a fellépések mellett?

— Szabadidőmben szívesen járok a kollégák koncertjeire, mert kíváncsi vagyok arra, ők hogyan csinálják. Legutóbb a Postabank-gálát néztem meg, amely hatalmas műsor volt. Kár, hogy sokan teljes play-backre kényszerülnek. Egyike vagyok az „utolsó mohikánoknak", mert élőben szeretek énekelni, hiszen az ilyen koncert olyasféle, mint amikor az ember hangokból készít egy szobrot. A hobbim a teniszezés, néha pedig kocogok. Imádok autót vezetni: Pápán vettem egy Opel Astrát és amilyen szeretettel adták, olyan jól megy ez az autó. Kevés időt töltök a konyhában: gyermekkoromban is mindig elcsentem a nyers zöldséget és megettem. Csak később derült ki, hogy ezt nevezik reformkonyhának. Néha azért főzök, mert ki tudna ellenállni egy ízletes gulyáslevesnek, a székelykáposztának, de kedvelem a kínai konyhát is.

Gelencsér Gábor

A tv erőszakra neveli a gyerekeket

Ha komolyan vennék a képernyőn látható erőszak, szex és pornográfia hatását a gyermekekre, az egész médiavilág anyagi helyzete meginogna — véli Werner Glogauer augsburgi pedagógus professzor. Annál tiszteletre méltóbb az a kölni és nürnbergi akció, amelyek résztvevői bojkottálják azokat a cégeket, amelyek ilyen tartalmú tv-filmeket finanszíroznak. A hatás még fokozódik azáltal, hogy a szülők 60 százalékának mindegy, mit néznek gyermekeik.

A professzor szerint sok gyerek több időt tölt a tv-készülék előtt, mint az iskolában, egyes hatévesek több mint 40 órát. A kisgyerekek 83 százaléka 18 és 20 óra között ül a képernyő előtt, tehát éppen abban az időszakban, amikor az erőszakot propagáló filmeket bemutatják.

Azok a gyerekek, akik sokat nézik a tv-t, általában nem olvasnak. A készség, hogy megértsék az írott szöveget, csökken. Ami pedig a legkárosabb: az ügyészség iratai szerint sok erőszakos cselekmény oka a televíziós filmekben bemutatott bűncselekmények sorozata. Glogauer professzor négy gyilkosságot, négy gyilkossági kísérletet, s 28 súlyos testi sértést, hét szexuális bűncselekményt és számos kisebb vétséget talált, amelyek egyértelműleg a média hatására történtek.

Wolfgand Schneider, a bremai tartományi Média Intézet igazgatója még egy veszélyről számolt be a DPA német hírügynökségnek: az állandó hirdetések a gyerekekben olyan felfogást alakítanak ki, hogy az élet legfontosabb tényezője a fogyasztás.